

In de kadernota 2022-2025 presenteert het college van Gedeputeerde Staten (GS) ons voorstellen voor de begroting 2022, voor een in alle facetten gezonde, groene en sociale provincie Utrecht. Voordat ik inhoudelijk daarop inga allereerst onze complimenten aan GS en de ambtelijke organisatie. Wij zijn blij met de positieve woorden van de accountant over de jaarstukken, dat zegt veel over de verbeterde stand van zaken in de organisatie. Heel fijn dat we op de goede weg zitten, geweldig dat dit ook in dit coronajaar mogelijk is, geeft vertrouwen voor de toekomst.

Voorzitter, bestuurscultuur is misschien één van de meest gehoorde woorden sinds de Tweede Kamerverkiezingen in maart, maar naarmate maart verder weg ligt verdwijnt in Den Haag de urgentie. Bestuurscultuur is wel iets dat de aandacht verdient. Ik zie met pijn in mijn hart een bevlogen wethouder in mijn eigen woonplaats stoppen – we zaten samen in de raad vanaf 1998 – hoe hij de ranzigheid niet meer trekt, en hij is niet de enige. Het vraagt moed en lef je met politiek bezig te houden, besluiten te nemen die nodig zijn voor hier en nu, en voor elders en later. GroenLinks pleit voor meer begrip voor elkaars perspectieven. Hier en ook buiten deze zaal in de media.

In een wereld waar de agressie soms onbevattelijk is, tegen ziekenhuismedewerkers, tegen journalisten, tegen ambtenaren is het voor ons – deeltijdpolitici – van het grootste belang ons bewust te zijn van onze woorden. Woorden doen ertoe, ook hier. Dit zei ik vorig jaar en staat nog als een huis.

Langs de pijlers groen & sociaal zal ik ingaan op enkele voorstellen in de kadernota die in zijn algemeenheid een ambitieus verhaal.

GroenLinks is blij met de aandacht voor en inzet op voedselbossen als onderdeel van het strategisch bosbeleid. En met onder meer 5 ha nieuw bos krijgt het Bomen actieplan vorm. Wij stellen voor alvast na te denken over de naam voor dat nieuwe bos, vernoemen naar de hoofdindieners van de 600.000 bomen motie (Boswijk) is misschien wat veel eer.

Voor het behouden, versterken en uitbreiden van biodiversiteit in de gebouwde omgeving zoekt GS de verbinding met andere provinciale ambities, zoals de woningbouwopgave, energietransitie en klimaatadaptatie. Heel goed te zien dat we een stap verder zetten dan onze wettelijke verantwoordelijkheid als het gaat om biodiversiteit. Fijn dat bij steeds meer opgaven verder gekeken wordt dan die opgave alleen. Biodiversiteit is daar bij uitstek voor geschikt, één van de grote overkoepelde problemen die we mee moeten wegen in alles wat we doen. Inzoomend hierop: goed te lezen dat we bij bermbeheer overgegaan zijn op de kleurkeur werkwijze. Kunnen we die insectenvriendelijke werkwijze ook doorzetten en stoppen met XenTari bij de bestrijding van de eikenprocessierups?

Ontwikkeling van nieuwe natuur blijft lastig, 62 van de 125 ha is onvoldoende. Het college kijkt naar extra instrumenten want in 2027 moet de NNN-opgave klaar zijn. Herbegrenzing lijkt het nieuwe toverwoord. Wordt daarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheid om nieuwe verbindingen te leggen tussen NNN-gebieden?

In de Kadernota heeft de omgevingsvisie een prominente plek gekregen. Logisch, want we stelden de omgevingsvisie en verordening vast, een flinke kluit. Een lang en intensief traject. Dat procedureel en gefaseerd doorlopen met goed uitgevoerde participatietrajecten en inspraakmogelijkheden. Met 175 zienswijzen en 38 inspraakreacties zagen we een enorme

betrokkenheid in de voorbereiding van beleid en provinciale wetgeving. Een heel divers gezelschap [gemeenten, regio's, het rijk, inwoners, de RUD maar ook belangenorganisaties, zoals natuur- en milieuorganisaties, terreinbeherende organisaties, landgoedeigenaren, agrariërs, organisaties actief in de sector duurzame energie, energiecoöperaties en bedrijven die zowel landelijk als lokaal zijn georganiseerd. De Utrechtse provinciale Omgevingsvisie leeft. Verder drie adviezen van de PCL, de Park en de Commissie MER.]

Nu dat achter de rug is, gaan we over tot beleidsimplementatie en organisatorische uitvoering. Niet alleen om de ambities en doelen te realiseren maar ook omdat werken met en in de geest van de Omgevingswet dit vraagt. Dat doen we niet alleen, maar samen met gemeenten en we doen het programmatisch.

Samenwerkingsprocessen vragen veel contact, afstemming, overleg en goede onderlinge relaties. Met een moeilijk grijpbaar maar belangrijk begrip, het vraagt vertrouwen in en begrip van elkaars positie. Belangrijk in goede samenwerkingsprocessen bij de realisatie en uitvoering is ook het in de eerste plaats op orde hebben van de eigen interne organisatie. Kennis, formatie/organisatiegraad- en kracht en middelen of zoals in de kadernota staat een schaa sprong in de begroting is nodig om invulling te geven aan de ambities van de OGV. Hoe werkt GS momenteel toe naar de uitbreiding op de genoemde taakvelden? Lukt het dit met de huidige formatie vorm te geven? Graag uw reactie hierop.

Samenwerken is vanzelfsprekend van groot belang in het woningbouwprogramma. De eerste stap in het regionaal programmeren is gezet (en smaakt naar meer) het programma biedt inzicht en zal een aanjagende werking hebben. Zoals eerder bepleit in RGW krijgt GroenLinks graag systemisch inzicht in de voortgang van het programma Versnelling woningbouw. Hoe staat het met het wegnemen van belemmeringen en hoe met de ondersteuning van gemeenten bij de kwalitatieve eisen zoals circulariteit, klimaatadaptatie, natuurinclusief bouwen en niet te vergeten de projecten voor mensen die in specifieke woonvormen en woonmilieus willen wonen? Om de woon- en koopmogelijkheden onze provincie voor lage en middeninkomens te vergroten dienen wij met PvdA, D66 en ChristenUnie een motie in die GS vraagt te onderzoeken of en hoe de provincie Utrecht zou kunnen participeren in een regeling om samen met gemeenten en het Rijk het realiseren van goedkope woningen mogelijk te maken voor lagere en middeninkomens en deze in de toekomst ook te behouden voor deze doelgroep.

Zoals u weet hechten wij aan Brede Welvaart voor iedereen en dat leverde voor de jaarrekening een mooi hoofdstuk op. Een medewerker van het CBS gaf een boeiende toelichting in een infosessie, mocht u die gemist hebben, de opname is er en het is echt interessant. Met die Brede Welvaart in Utrecht zit het wel goed, zo hoorde ik in een commissie. Brede Welvaart willen we echter niet alleen nu en hier, maar ook voor elders en voor toekomstige generaties. Niet alleen voor de meeste mensen, maar voor iedereen. De sociale ongelijkheid neemt toe, en de Nederlandse verzorgingsstaat is verkeerd afgesteld aldus Daniël van Vuuren, hoogleraar economie in Tilburg. "De mensen die het meeste bescherming nodig hebben, krijgen die amper." In het NRC van 26 juni jl. laten de statistieken over kansen, inkomen, vermogen, wonen en arbeid zien: de rijkdom aan de top zwelt aan, terwijl laagopgeleiden, flexwerkers en jongeren in de knel komen. „Er ontstaat een granieten kern van achterblijvers." Ontzettend triest dat stagediscriminatie in onze provincie nog steeds zo'n probleem is, zoals recent onderzoek aantoont. Ik zou graag van Gedeputeerde Strijk horen dat hij zijn invloed aanwendt en bij ondernemers dit onderwerp aankaart, met de heel simpele boodschap: kappen met die discriminatie. Kan hij dit ook met de partners in de Utrechtse Talentenagenda afspreken? En nagaan of de provincie zelf samenwerkt met bedrijven die zich hier schuldig aan maken en daar het gesprek over aangaan?

GroenLinks is verheugd dat het onderwerp diversiteit en inclusie verder wordt opgepakt, ook in de GroenLinks over Kadernota 2022 - 2025

eigen provinciale organisatie. Een ruime kilometer verderop ligt het langste regenboogfietspad, van grote betekenis voor de LHBTIQ+ studenten en medewerkers, zo vertelde de glunderende initiatiefnemer. Goed te lezen dat de provincie in samenwerking met anderen de regenboog provincie gaat uitrollen, we zien ernaar uit er meer over te lezen in de sociale agenda.

Kunst, cultuur & erfgoed lijkt beetje onderbelicht, maar wij rekenen in de begroting op een stevige complete paragraaf over de sector die gebukt ging tijdens de covid periode. Met het steunfonds lukte het veel organisaties overeind te blijven en hun medewerkers aan te houden. De waarde van onze cultuursector is van groot belang gebleken juist ook in de eerste maanden van de lockdown, maar de waardering blijft met lastige financieringsmodellen moeilijk, vooral voor de makers.

Onderbelicht is ook de transitie naar gezonde mobiliteit, en ook hier verwachten we in de begroting meer inzicht.

Het opwarmende klimaat is de grootste bedreiging voor onze toekomst en de energie van ons gehele college op dit terrein is bewonderenswaardig. GroenLinks is blij met uw doorzettingsvermogen en noodzakelijke aanpak op tal van terreinen. Vanwege de uitgebreide bespreking van diverse onderwerpen vorige week laat ik het daarvoor nu bij.

Dank voor uw extra aandacht voor duurzaam bouwen en circulaire samenleving, de budgetten zijn wellicht een beetje krap denken we. Wanneer verwacht u meer zicht op werkelijke vraag?

Tot slot wil ik stilstaan bij de dekkingsvoorstellen. Zoals GroenLinks eerder aangaf is de volgorde leidend: ambities staan en worden verwerkt in programma's en uitvoering, we dekken dat met onze inkomsten, die onder andere bestaan uit de onnodige reserves en de motorrijtuigenbelasting. Een lichte verhoging is in onze ogen meer dan gerechtvaardigd gezien de jarenlange stilstand in deze provincie. We komen over een verdere financiële groeisprong na het reces te spreken. Wij zijn voor nu met GS van mening dat dekkingsvoorstel 2 het meest passend is. Heel goed dat in IPO verband gesproken wordt over de toekomst van deze belasting. Wat is eigenlijk uw inzet daarbij?

Voorzitter, GS begint aan de tweede helft. GroenLinks rekt erop dat u óók die vol energie ingaat, met de ambities uit deze kadernota. Dan kunt u rekenen op support van GroenLinks.

Karin Boelhouwer
Fractievoorzitter GroenLinks Provincie Utrecht

Achtergrond en bronnen:

<https://www.trouw.nl/binnenland/mbo-scholieren-gediscrimineerd-in-zoektocht-naar-stage-in-utrecht~b73c4976/>

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/04/30/kom-op-voor-de-buitenstaanders-a4042016?t=1624799930>

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/06/25/de-grote-scheefgroei-dit-zijn-de-vijf-belangrijkste-ongelijkmakers-a4048625>

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/06/12/help-burgers-geld-te-investeren-tegen-klimaatverandering-a4047005>

<https://www.swissre.com/media/news-releases/nr-20200923-biodiversity-and-ecosystems-services.html>

GroenLinks over Kadernota 2022 - 2025